

Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský

***OPRÁVNĚNÍ K VYDÁVÁNÍ
ROSTLINOLÉKAŘSKÝCH PASŮ***

Studijní materiál k elektronickému testu
pro profesionální provozovatele

**ZEMĚDĚLSKÉ DRUHY, KTERÉ PODLÉHAJÍ PASOVÉ
POVINNOSTI**

OBSAH

1	Úvod	2
1.1	Obecné zásady provádění prohlídek reprodukčního materiálu zemědělských druhů, které podléhají pasové povinnosti.....	2
1.2	KŠO pro EU, které se mohou vyskytnout v semenných porostech zemědělských druhů, které podléhají pasové povinnosti.....	3
1.3	Regulované nekaranténní škodlivé organismy na osivu zemědělských druhů, které podléhají pasové povinnosti.....	4
2	Informace o škodlivých organismech	11
2.1	Regulované nekaranténní škodlivé organismy na osivu zemědělských druhů, které podléhají pasové povinnosti – nařízení 2019/2072, příloha IV části A a H	11
2.1.1	<i>Clavibacter michiganensis</i> ssp. <i>insidiosus</i> – původce bakteriálního vadnutí vojtěšky .	11
2.1.2	<i>Ditylenchus dipsaci</i>	11
2.1.3	<i>Alternaria linicola</i> – původce alternariové skvrnitost lnu	11
2.1.4	<i>Boeremia exigua</i> var. <i>linicola</i> – původce fomového usychání lnu.....	11
2.1.5	<i>Botrytis cinerea</i> – původce šedé plísnovitosti lnu	12
2.1.6	<i>Botrytis cinerea</i> – původce šedé plísnovitosti slunečnice	12
2.1.7	<i>Colletotrichum lini</i> – původce antraknózy lnu	12
2.1.8	<i>Diaporthe caulivora</i> – původce diaportové stonkové nekrózy sóje	12
2.1.9	<i>Diaporthe phaseolorum</i> var. <i>sojae</i> – původce diaportové spály lusků a stonků sóje	13
2.1.10	<i>Fusarium</i> vyjma <i>Fusarium oxysporum</i> f. sp. <i>albedinis</i> a <i>Fusarium circinatum</i> – původce fusariového hnědnutí stonků lnu	13
2.1.11	<i>Plasmopara halstedii</i> – plíseň slunečnice	13
2.1.12	<i>Sclerotinia sclerotiorum</i> – bílá hniloba slunečnice	13

1 Úvod

1.1 Obecné zásady provádění prohlídek reprodukčního materiálu zemědělských druhů, které podléhají pasové povinnosti

Ze zemědělských plodin musí být opatřeno rostlinolékařským pasem osivo:

**tolice vojtěšky/ vojtěšky seté (*Medicago sativa*),
brukve řepky olejky (*Brassica napus*),
řepice olejné (*Brassica rapa*),
sóji luštěinaté (*Glycine max*),
slunečnice roční (*Helianthus annuus*),
lnu setého (*Linum usitatissimum*) a**

hořčice seté/ bílé (*Sinapis alba*).

U směsi osiv platí, že pokud směs obsahuje alespoň jeden druh, pro který je vyžadován rostlinolékařský pas, musí být tato směs osiv také opatřena rostlinolékařským pasem. Příslušný komponent směsi s pasovou povinností musí splňovat požadavky, na jejichž základě může být rostlinolékařský pas vystaven.

U osiva, které podléhá uznávacímu řízení, provádí šetření pro účely vydávání rostlinolékařských pasů, které mají podobu rostlinolékařských pasů spojených s certifikační návěškou, ÚKZÚZ, nebo dodavatel pod úředním dohledem ÚKZÚZ (pověřené osoby). Pro uznávací řízení musí být splněny také požadavky uvedené ve vyhlášce č. 129/2012 Sb. o podrobnostech uvádění osiva a sadby pěstovaných rostlin do oběhu. V ostatních případech (standardní osivo) provádí toto šetření oprávněný provozovatel (tzn. dodavatel), respektive jím pověřená osoba, která zdárně absolvovala e-learningový test pro příslušné komodity anebo byla k provádění šetření prokazatelně proškolená. U standardního osiva provádí ÚKZÚZ následnou kontrolu a úřední dozor.

Při zjištění příznaků, které vyvolávají podezření, že rostliny jsou napadeny karanténními, popřípadě neznámými škodlivými organismy (ŠO), je povinností oprávněného provozovatele neprodleně informovat ÚKZÚZ a poskytnout ÚKZÚZ na vyžádání všechny informace, které má k dispozici. Dále musí přijmout opatření k zabránění šíření daného ŠO.

Karanténní škodlivé organismy (KŠO) pro celé území EU jsou vyjmenovány [v příloze II prováděcího nařízení Komise \(EU\) 2019/2072](#), kterým se stanoví jednotné podmínky pro provádění nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/2031, pokud jde o ochranná opatření proti škodlivým organismům rostlin, a kterým se zrušuje nařízení Komise (ES) č. 690/2008 a mění prováděcí nařízení Komise (EU) 2018/2019 o ochranných opatřeních proti škodlivým organismům rostlin (dále „nařízení 2019/2072“). Tyto organismy jsou považovány za vysoce škodlivé pro celé území EU a nejsou vázány na komoditu nebo stupeň množení rostlin.

1.2 KŠO pro EU, které se mohou vyskytnout v semenných porostech zemědělských druhů, které podléhají pasové povinnosti

JEJICHŽ VÝSKYT JE NA ÚZEMÍ UNIE ZNÁM – nařízení 2019/2072, příloha II, část B

Xylella fastidiosa je karanténní škodlivý organismus, který má široké spektrum hostitelů a který by se mohl vyskytnout i v semenných porostech. Tolice vojtěška a rostliny rodu slunečnice patří podle prováděcího nařízení Komise (EU) 2020/1201 o opatřeních proti zavlékání organismu *Xylella fastidiosa* do Unie a proti jeho rozšiřování v rámci Unie mezi tzv. „dotčené rostliny“, tzn. rostliny, o nichž je známo, že jsou náchylné k napadení dotčenými poddruhy bakterie, vyskytujícími se v EU (konkrétně to jsou pro vojtěšku poddruhy *Xylella fastidiosa* subsp. *fastidiosa* a *Xylella fastidiosa* subsp. *multiplex* a pro slunečnici rovněž poddruh *Xylella fastidiosa* subsp. *multiplex*). Rostliny rodu brukev (*Brassica*) patří podle tohoto nařízení ve vztahu k bakterii mezi tzv. „hostitelské rostliny“, tzn. rostliny, o nichž je známo, že jsou náchylné k napadení jedním nebo více poddruhy této bakterie. Na osivo se však opatření, stanovená tímto nařízením pro dotčené a hostitelské rostliny, nevztahují.

1.3 Regulované nekaranténní škodlivé organismy na osivu zemědělských druhů, které podléhají pasové povinnosti

Regulované nekaranténní škodlivé organismy (RNŠO) s prahovými hodnotami pro osivo zemědělských druhů, které podléhají pasové povinnosti, jsou vyjmenovány v [příloze IV](#), částech A a H nařízení 2019/2072.

Regulované nekaranténní škodlivé organismy týkající se osiva tolíce vojtěšky – nařízení 2019/2072, příloha IV část A

RNŠO nebo příznaky, které RNŠO způsobují	Rostliny k pěstování (rod či druh)	Prahové hodnoty pro osivo předstupňů	Prahové hodnoty pro základní osivo	Prahové hodnoty pro certifikované osivo
<i>Clavibacter michiganensis</i> ssp. <i>insidiosus</i>	tolíce vojtěška	0 %	0 %	0 %
<i>Ditylenchus dipsaci</i>	tolíce vojtěška	0 %	0 %	0 %

Regulované nekaranténní škodlivé organismy týkající se osiva olejin a přádných rostlin – nařízení 2019/2072, příloha IV část H

RNŠO nebo příznaky, které RNŠO způsobují	Rostliny k pěstování (rod či druh)	Prahové hodnoty pro osivo předstupňů	Prahové hodnoty pro základní osivo	Prahové hodnoty pro certifikované osivo
<i>Alternaria linicola</i>	len setý	5 % 5 % napadeno <i>Alternaria linicola</i> , <i>Boeremia exigua</i> var. <i>linicola</i> , <i>Colletotrichium lini</i> a <i>Fusarium</i> spp.	5 % 5 % napadeno <i>Alternaria linicola</i> , <i>Boeremia exigua</i> var. <i>linicola</i> , <i>Colletotrichium lini</i> a <i>Fusarium</i> spp.	5 % 5 % napadeno <i>Alternaria linicola</i> , <i>Boeremia exigua</i> var. <i>linicola</i> , <i>Colletotrichium lini</i> a <i>Fusarium</i> spp.
<i>Boeremia exigua</i> var. <i>linicola</i>	len setý – přádný	1 % 5 % napadeno <i>Alternaria linicola</i> , <i>Boeremia exigua</i> var. <i>linicola</i> , <i>Colletotrichium lini</i> a <i>Fusarium</i> spp.	1 % 5 % napadeno <i>Alternaria linicola</i> , <i>Boeremia exigua</i> var. <i>linicola</i> , <i>Colletotrichium lini</i> a <i>Fusarium</i> spp.	1 % 5 % napadeno <i>Alternaria linicola</i> , <i>Boeremia exigua</i> var. <i>linicola</i> , <i>Colletotrichium lini</i> a <i>Fusarium</i> spp.
<i>Boeremia exigua</i> var. <i>linicola</i>	len setý – olejní	5 % 5 % napadeno <i>Alternaria linicola</i> ,	5 % 5 % napadeno <i>Alternaria linicola</i> ,	5 % 5 % napadeno <i>Alternaria linicola</i> ,

		<i>Boeremia exigua</i> var. <i>linicola</i> , <i>Colletotrichium lini</i> a <i>Fusarium</i> spp.	<i>Boeremia exigua</i> var. <i>linicola</i> , <i>Colletotrichium lini</i> a <i>Fusarium</i> spp.	<i>Boeremia exigua</i> var. <i>linicola</i> , <i>Colletotrichium lini</i> a <i>Fusarium</i> spp.
<i>Botrytis cinerea</i>	slunečnice roční, len setý	5 %	5 %	5 %
<i>Colletotrichium lini</i>	len setý	5 % 5 % napadeno <i>Alternaria linicola</i> , <i>Boeremia exigua</i> var. <i>linicola</i> , <i>Colletotrichium lini</i> a <i>Fusarium</i> spp.	5 % 5 % napadeno <i>Alternaria linicola</i> , <i>Boeremia exigua</i> var. <i>linicola</i> , <i>Colletotrichium lini</i> a <i>Fusarium</i> spp.	5 % 5 % napadeno <i>Alternaria linicola</i> , <i>Boeremia exigua</i> var. <i>linicola</i> , <i>Colletotrichium lini</i> a <i>Fusarium</i> spp.
<i>Diaporthe caulivora</i> , <i>Diaporthe phaseolorum</i> var. <i>sojae</i>	sója luštinatá	15 % pro infekci <i>Phomopsis complex</i>	15 % pro infekci <i>Phomopsis complex</i>	15 % pro infekci <i>Phomopsis complex</i>
<i>Fusarium</i> vyjma <i>Fusarium oxysporum</i> f. sp. <i>albedinis</i> a <i>Fusarium circinatum</i>	len setý	5 % 5 % napadeno <i>Alternaria linicola</i> , <i>Boeremia exigua</i> var. <i>linicola</i> , <i>Colletotrichium lini</i> a <i>Fusarium</i> vyjma <i>Fusarium oxysporum</i> f. sp. <i>albedinis</i> a <i>Fusarium circinatum</i>	5 % 5 % napadeno <i>Alternaria linicola</i> , <i>Boeremia exigua</i> var. <i>linicola</i> , <i>Colletotrichium lini</i> a <i>Fusarium</i> vyjma <i>Fusarium oxysporum</i> f. sp. <i>albedinis</i> a <i>Fusarium circinatum</i>	5 % 5 % napadeno <i>Alternaria linicola</i> , <i>Boeremia exigua</i> var. <i>linicola</i> , <i>Colletotrichium lini</i> a <i>Fusarium</i> vyjma <i>Fusarium oxysporum</i> f. sp. <i>albedinis</i> a <i>Fusarium circinatum</i>
<i>Plasmopara halstedii</i>	slunečnice roční	0 %	0 %	0 %
<i>Sclerotinia sclerotiorum</i>	řepice olejná	Nejvýše pět sklerocií nebo jejich úlomků nalezených při laboratorním vyšetření reprezentativního vzorku každé partie osiva velikosti uvedené ve sloupci 4 přílohy III směrnice 2002/57/ES	Nejvýše pět sklerocií nebo jejich úlomků nalezených při laboratorním vyšetření reprezentativního vzorku každé partie osiva velikosti uvedené ve sloupci 4 přílohy III směrnice 2002/57/ES	Nejvýše pět sklerocií nebo jejich úlomků nalezených při laboratorním vyšetření reprezentativního vzorku každé partie osiva velikosti uvedené ve sloupci 4 přílohy III směrnice 2002/57/ES

<i>Sclerotinia sclerotiorum</i>	brukev řepka olejka, slunečnice roční	Nejvýše 10 sklerocií nebo jejich úlomků nalezených při laboratorním vyšetření reprezentativního vzorku každé partie osiva velikosti uvedené ve sloupci 4 přílohy III směrnice 2002/57/ES	Nejvýše 10 sklerocií nebo jejich úlomků nalezených při laboratorním vyšetření reprezentativního vzorku každé partie osiva velikosti uvedené ve sloupci 4 přílohy III směrnice 2002/57/ES	Nejvýše 10 sklerocií nebo jejich úlomků nalezených při laboratorním vyšetření reprezentativního vzorku každé partie osiva velikosti uvedené ve sloupci 4 přílohy III směrnice 2002/57/ES
<i>Sclerotinia sclerotiorum</i>	hořčice setá	Nejvýše pět sklerocií nebo jejich úlomků nalezených při laboratorním vyšetření reprezentativního vzorku každé partie osiva velikosti uvedené ve sloupci 4 přílohy III směrnice 2002/57/ES	Nejvýše pět sklerocií nebo jejich úlomků nalezených při laboratorním vyšetření reprezentativního vzorku každé partie osiva velikosti uvedené ve sloupci 4 přílohy III směrnice 2002/57/ES	Nejvýše pět sklerocií nebo jejich úlomků nalezených při laboratorním vyšetření reprezentativního vzorku každé partie osiva velikosti uvedené ve sloupci 4 přílohy III směrnice 2002/57/ES

Opatření s cílem zamezit výskytu RNŠO na osivu pícnin, olejnin a přadných rostlin

Opatření s cílem zamezit výskytu RNŠO na osivu pícnin, olejnin a přadných rostlin jsou uvedena v [příloze V](#) částech A a G nařízení 2019/2072,

Přehledka porostu

ÚKZÚZ nebo profesionální provozovatel pod úředním dohledem ÚKZÚZ provádí přehledky porostu, který se využije k produkci osiva pícnin, olejnin a přadných rostlin s ohledem na výskyt RNŠO v porostu s cílem zajistit, že výskyt RNŠO nepřekročí prahové hodnoty uvedené v těchto tabulkách:

RNŠO nebo příznaky, které způsobují	Rostliny k pěstování (rod či druh)	Prahové hodnoty pro produkci osiva předstupňů	Prahové hodnoty pro produkci základního osiva	Prahové hodnoty pro produkci certifikovaného osiva
<i>Clavibacter michiganensis</i> ssp. <i>insidiosus</i>	tolice vojtěška	0 %	0 %	0 %

<i>Ditylenchus dipsaci</i>	tolice vojtěška	0 %	0 %	0 %
----------------------------	-----------------	-----	-----	-----

RNŠO nebo příznaky, které RNŠO způsobují	Rostliny k pěstování (rod či druh)	Prahové hodnoty pro produkci osiva předstupňů	Prahové hodnoty pro produkci základního osiva	Prahové hodnoty pro produkci certifikovaného osiva
<i>Plasmopara halstedii</i>	slunečnice roční	0 %	0 %	0 %

ÚKZÚZ může pověřit prováděním přehlídek porostu svým jménem a pod svým úředním dohledem inspektory jiné, než jsou profesionální provozovatelé. Takovéto přehlídky porostu se provádějí, když stav a vývojové stadium porostu umožňují přiměřenou prohlídku. Provádí se nejméně jedna prohlídka ročně, a to v nevhodnější dobu pro zjištění příslušného RNŠO. ÚKZÚZ určí velikost, počet a rozdělení partií plochy k prohlídce podle příslušných metod. Podíl porostu k produkci osiva, který ÚKZÚZ úředně prohlédne, je nejméně 5 %.

Odběr vzorků a testování osiva pícnin, olejnin a přadných rostlin

1) ÚKZÚZ

- úředně odebere vzorky osiva z partií osiva pícnin;
- pověří odběratele vzorků k provedení odběru vzorků jeho jménem a pod jeho úředním dohledem;
- porovná vzorky osiva, které odebral sám, se vzorky stejné partie osiva odebranými odběrateli vzorků pod úředním dohledem, jak uvádí písmeno b);
- dohlíží nad prací odběratelů vzorků podle bodu 2.

2) ÚKZÚZ nebo profesionální provozovatel pod úředním dohledem ÚKZÚZ odebírá vzorky a testuje osivo pícnin v souladu s aktuálními mezinárodně používanými metodami.

S výjimkou automatického odběru vzorků odebírá ÚKZÚZ ke kontrole nejméně 5 % podíl partií osiva přihlášeného k úřední certifikaci. Uvedený podíl se co nejrovnoměrněji rozdělí mezi fyzické a právnické osoby, které přihlásily osivo k certifikaci, a mezi přihlášené druhy, avšak může se také použít k vyloučení konkrétních pochybností.

3) Automatický odběr vzorků probíhá s využitím vhodných postupů a pod úředním dohledem.

Při zkouškách osiva k certifikaci se vzorky odebírají z homogenních partií. Co se týče hmotnosti partie a vzorku, použije se tabulka v příloze III směrnice 66/401/EHS, resp. v příloze III směrnice 2002/57/ES.

Další opatření u pícnin

ÚKZÚZ nebo profesionální provozovatelé pod úředním dohledem ÚKZÚZ provádějí následující doplňkové prohlídky, případně provádějí jakékoliv jiné kroky v těchto případech:

1) osivo předstupňů, základní a certifikované osivo tolíce vojtěšky za účelem zamezení výskytu *Clavibacter michiganensis* ssp. *insidiosus* a zajištění následujících skutečností:

- a) osivo pochází z oblastí, o nichž je známo, že jsou prosté *Clavibacter michiganensis* ssp. *insidiosus*, nebo
- b) porost byl pěstován na ploše, na které nebyla v posledních třech letech před výsevem pěstována tollice vojtěška, při přehlídkách porostu na stanovišti produkce nebyly pozorovány žádné příznaky výskytu *Clavibacter michiganensis* ssp. *insidiosus* nebo nebyly pozorovány příznaky výskytu *Clavibacter michiganensis* ssp. *insidiosus* na žádném sousedním předchozím porostu tollice vojtěšky, nebo
- c) porost náleží k odrůdě považované za vysoce odolnou vůči *Clavibacter michiganensis* ssp. *insidiosus* a obsah neškodných nečistot nepřekročí 0,1 % hmotnosti;

2) osivo předstupňů, základní a certifikované osivo porostu tollice vojtěšky za účelem zamezení výskytu *Ditylenchus dipsaci* a zajištění toho, že:

- a) na stanovišti produkce nebyly na předchozím porostu pozorovány příznaky výskytu *Ditylenchus dipsaci*, ve dvou předcházejících letech nebyly na stanovišti produkce pěstovány žádné hlavní hostitelské porosty a byla přijata vhodná hygienická opatření k zamezení zamoření na stanovišti produkce; nebo
- b) na stanovišti produkce nebyly na předchozím porostu pozorovány příznaky výskytu *Ditylenchus dipsaci* a výskyt *Ditylenchus dipsaci* nebyl zjištěn ani při laboratorním testování reprezentativního vzorku nebo
- c) osivo bylo podrobeno vhodnému fyzikálnímu nebo chemickému ošetření proti *Ditylenchus dipsaci* a po laboratorních testech provedených na reprezentativním vzorku bylo shledáno prostým tohoto škodlivého organismu.

Další opatření pro osivo olejnin a přadných rostlin

ÚKZÚZ nebo profesionální provozovatel pod úředním dohledem ÚKZÚZ provede následující doplňkové prohlídky a další kroky, aby bylo zajištěno splnění požadavků týkajících se příslušných RNŠO a rostlin k pěstování:

1) Opatření pro osivo slunečnice roční s cílem zamezit výskytu *Plasmopora halstedii*

- a) osivo slunečnice roční pochází z oblastí, o nichž je známo, že jsou prosté *Plasmopora halstedii*,
nebo
- b) na stanovišti produkce nebyly pozorovány příznaky výskytu *Plasmopora halstedii* nejméně při dvou prohlídkách ve vhodných termínech během vegetačního období
nebo
- c) i) na stanovišti produkce byly provedeny nejméně dvě přehlídky porostu ve vhodných termínech pro zjištění škodlivého organismu během vegetačního období a
ii) příznaky výskytu *Plasmopora halstedii* vykazovaly během těchto prohlídek porostu nejvýše 5 % rostlin a všechny rostliny vykazující příznaky výskytu *Plasmopora halstedii* byly bezprostředně po prohlídce odstraněny a
iii) při konečné prohlídce nevykazovaly žádné rostliny příznaky výskytu *Plasmopora halstedii*
nebo

d) i) na stanovišti produkce byly provedeny nejméně dvě přehlídky porostu ve vhodných termínech během vegetačního období a

ii) všechny rostliny vykazující příznaky výskytu *Plasmopora halstedii* byly bezprostředně po prohlídce odstraněny a zlikvidovány a

iii) při konečné prohlídce nevykázaly žádné rostliny příznaky výskytu *Plasmopora halstedii* a reprezentativní vzorek každé partie byl testován a sledán pro příznaky výskytu *Plasmopora halstedii* nebo osivo bylo podrobena vhodnému ošetření, které bylo prokázáno jako účinné proti všem známým kmenům *Plasmopora halstedii*.

2) Opatření pro osivo slunečnice roční a lnu setého s cílem zamezit výskytu *Botrytis cinerea*:

a) bylo provedeno ošetření schválené proti *Botrytis cinerea*
nebo

b) na základě laboratorního testu na reprezentativním vzorku není překročena nastavená tolerance pro osivo.

3) Opatření pro osivo sóji luštinaté s cílem zamezit výskytu *Diaporthe caulivora* (*Diaporthe phaseolorum* var. *caulivora*)

a) Bylo provedeno ošetření osiva schválené proti *Diaporthe caulivora* (*Diaporthe phaseolorum* var. *caulivora*)

nebo

b) na základě laboratorního testu na reprezentativním vzorku není překročena nastavená tolerance pro osivo;

4) Opatření pro osivo sóji luštinaté s cílem zamezit výskytu organismu *Diaporthe caulivora*, *Diaporthe phaseolorum* var. *sojae*

a) bylo provedeno ošetření osiva schválené proti organismu *Diaporthe caulivora*, *Diaporthe phaseolorum* var. *sojae*

nebo

b) na základě laboratorního testu na reprezentativním vzorku není překročena nastavená tolerance pro osivo;

5) Opatření pro osivo lnu setého s cílem zamezit výskytu *Alternaria linicola*:

a) bylo provedeno ošetření osiva schválené proti *Alternaria linicola*
nebo

b) na základě laboratorního testu na reprezentativním vzorku není překročena nastavená tolerance pro osivo.

6) Opatření pro osivo lnu setého s cílem zamezit výskytu *Boeremia exigua* var. *linicola*:

- a) bylo provedeno ošetření osiva schválené proti *Boeremia exigua* var. *linicola*
nebo
b) na základě laboratorního testu na reprezentativním vzorku není překročena nastavená tolerance pro osivo.

7) Opatření pro osivo lnu setého s cílem zamezit výskytu *Colletotrichum lini*:

- a) bylo provedeno ošetření osiva schválené proti *Colletotrichum lini*
nebo
b) na základě laboratorního testu na reprezentativním vzorku není překročena nastavená tolerance pro osivo.

8) Opatření pro osivo lnu setého s cílem zamezit výskytu *Fusarium* vyjma *Fusarium oxysporum* f. sp. *albedinis* a *Fusarium circinatum*:

- a) bylo provedeno ošetření osiva schválené proti *Fusarium* vyjma *Fusarium oxysporum* f. sp. *albedinis* a *Fusarium circinatum*
nebo
b) na základě laboratorního testu na reprezentativním vzorku není překročena nastavená tolerance pro osivo.

2 Informace o škodlivých organismech

2.1 Regulované nekaranténní škodlivé organismy na osivu zemědělských druhů, které podléhají pasové povinnosti – nařízení 2019/2072, příloha IV části A a H

2.1.1 *Clavibacter michiganensis* ssp. *insidiosus* – původce bakteriálního vadnutí vojtěšky

Hostitelské rostliny: Hlavním hostitelem je tolice vojtěška (*Medicago sativa*), patogen však může napadnout i štírovník růžkatý (*Lotus corniculatus*) a různé druhy jetele (*Trifolium* spp.).

Způsoby šíření: Bakterie přežívá v rostlinném materiálu v půdě a obvykle infikuje rostliny v místech poranění, vznikajících při poškození mrazem, půdní faunou nebo mechanicky. K přenosu infekce dochází i při seči vojtěšky. V osivu přežívá bakterie více než tři roky.

Příznaky napadení: Napadené rostliny se od zdravých odlišují žlutozeleným zbarvením a zakrslým vzrůstem. Mírné příznaky se projevují listovou skvrnitostí, slabým stáčením nebo kroucením lístků a slabším růstem rostlin. Silně napadené rostliny jsou zakrslé a žlutozelené, s velkým počtem vytáhlých stonků a s malými zkroucenými lístky. Nemocné rostliny jsou patrné zejména při dalším růstu po provedené seči.

Na řezu hlavního kořene se objevuje žlutavě hnědé zbarvení vnějších vodivých pletiv. Při dalším postupu onemocnění jsou zbarvené celé cévní svazky.

Fytosanitární regulace: *Clavibacter michiganensis* ssp. *insidiosus* je regulovaný nekaranténní škodlivý organismus pro EU podle přílohy IV, části A, nařízení 2019/2072 s nulovou tolerancí výskytu na osivu tolice vojtěšky.

Status výskytu v ČR: Vyskytuje se.

[Viz rostlinolékařský portál](#)

2.1.2 *Ditylenchus dipsaci*

[Viz rostlinolékařský portál](#)

2.1.3 *Alternaria linicola* – původce alternariové skvrnitost lnu

[Viz rostlinolékařský portál](#)

2.1.4 *Boeremia exigua* var. *linicola* – původce fomového usychání lnu

Hostitelské rostliny: len setý (*Linum usitatissimum*)

Způsoby šíření: Houba je přenosná osivem.

Příznaky napadení: Příznaky napadení jsou nejvýraznější po odkvětu. Na rostlinách jsou patrné hnědé diskolorace s malými černými tečkami (piknidia) v nichž se vytvářejí spory.

Fytosanitární regulace: *Boeremia exigua* var. *linicola* je regulovaný nekaranténní škodlivý organismus pro EU podle přílohy IV, části H, nařízení 2019/2072 na osivu lnu setého a je stanovena 5 % prahová hodnota pro osivo lnu setého (spolu s *Alternaria linicola*, *Colletotrichum lini* a *Fusarium* spp.)

Status výskytu v ČR: Vyskytuje se.

2.1.5 *Botrytis cinerea* – původce šedé plísňovitosti lnu

Hostitelské rostliny: Houba *Botrytis cinerea* má extrémně široký okruh hostitelů a škodí na mnoha významných plodinách. Na lnu působí šedou plísňovitost lnu.

Způsoby šíření: Patogen přežívá na zbytcích rostlin nebo jako sklerocia ve stoncích a v půdě. Konidie se šíří vzduchem. Napadána jsou hlavně oslabená a poškozená pletiva. K rozvoji nákazy přispívá chladnější (10–15 °C) a vlhké počasí. Houba se šíří také infikovaným osivem.

Příznaky napadení: Houba napadá všechny nadzemní části rostlin, může být příčinou oslabení rostlin a poléhání porostů. Při napadení květních částí a tobolek dochází k odumírání napadených pletiv, obvykle se na nich vytváří typický šedý povlak vzdušného mycelia.

Fytoprotekční regulace: *Botrytis cinerea* je regulovaný nekaranténní škodlivý organismus pro EU podle přílohy IV, části H, nařízení 2019/2072 na osivu lnu setého a je stanovena 5 % prahová hodnota pro osivo lnu setého.

Status výskytu v ČR: Vyskytuje se.

2.1.6 *Botrytis cinerea* – původce šedé plísňovitosti slunečnice

[Viz rostlinolékařský portál](#)

2.1.7 *Colletotrichum lini* – původce antraknózy lnu

[Viz rostlinolékařský portál](#)

2.1.8 *Diaporthe caulivora* – původce diaportové stonkové nekrózy sóje

Hostitelské rostliny: Hlavním hostitelem této houby je sója luštinatá, dalším hostitelem je mračňák Theophrastův (*Abutilon theophrasti*).

Způsoby šíření: Peritécia houby se vyvíjejí na konci zimy a askospory jsou uvolňovány na jaře, kdy je sója v rané fázi vegetace. Pro šíření infekce je potřebné deštivé období. Askospory jsou vypouštěny v lepkavé hmotě, jsou šířeny dešťovými kapkami a větrem a způsobují primární infekci. Na delší vzdálenosti se patogen šíří infikovaným osivem.

Příznaky napadení: Na spodní části stonku se vytvářejí četné červenohnědé léze, na nichž se v další fázi vegetace objevují hnědé skvrny, nebo se tyto léze šíří na všechny části stonku. Později dochází k uvadání a usychání rostlin. Objevuje také předčasné odumírání horních 5-6 internodií. Na listech se vyskytují mezižilkové chlorózy a nekrózy, později listy usychají, ale zůstávají na rostlině. Intenzita příznaků je rozdílná u různých kmenů patogenu.

Fytoprotekční regulace: *Diaporthe caulivora* je regulovaný nekaranténní škodlivý organismus pro EU podle přílohy IV, části H, nařízení 2019/2072 na osivu sóji luštinaté.

2.1.9 *Diaporthe phaseolorum* var. *sojae* – původce diaportové spály lusků a stonků sóje

Hostitelské rostliny: Hlavním hostitelem houby *Diaporthe phaseolorum* var. *sojae* je sója luštinatá, dalšími hostiteli jsou např. mračňák Theophrastův (*Abutilon theophrasti*), cibule kuchyňská (*Allium cepa*), česnek kuchyňský (*Allium sativum*), fazol obecný (*Phaseolus vulgaris*) či lilek rajče (*Solanum lycopersicum*).

Způsoby šíření: Hlavními zdroji šíření jsou zamořené osivo sóje a zbytky rostlin infikované *D. phaseolorum* var. *sojae* a *Phomopsis* spp. Všechna napadená pletiva jsou potencionálními zdroji primárního inokula.

Příznaky napadení: Přítomnost *D. phaseolorum* var. *sojae* v porostu naznačuje předčasné dozrávání rostlin a výskyt pyknidií na konci vegetačního období. Hlavním důkazem o výskytu choroby je přítomnost nepohlavních plodnic na suchém stonku a slabě vyvinuté lusky. Napadená semena vykazují diskolorace, praskliny, jsou zploštěná, menší než zdravá a objevuje se na nich šedobílé mycelium.

Fytopositární regulace: *Diaporthe phaseolorum* var. *sojae* je regulovaný nekaranténní škodlivý organismus pro EU podle přílohy IV, části H, nařízení 2019/2072 na osivu sóji luštinaté.

Status výskytu v ČR: Vyskytuje se.

2.1.10 *Fusarium* vyjma *Fusarium oxysporum* f. sp. *albedinis* a *Fusarium circinatum* – původce fusariového hnědnutí stonků lnu

[Viz rostlinolékařský portál](#)

2.1.11 *Plasmopara halstedii* – plíseň slunečnice

[Viz rostlinolékařský portál](#)

2.1.12 *Sclerotinia sclerotiorum* – bílá hniloba slunečnice

[Viz rostlinolékařský portál](#)

[revize září 2020](#)